III. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SÚČASNOM STAVE ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA DOTKNUTÉHO ÚZEMIA

1 CHARAKTERISTIKA PRÍRODNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

Lokalita navrhovanej činnosti sa nachádza v zastavanom území centra obce Nitrianske Pravno, v existujúcom objekte bývalých skladov a výroby polotovarov, v súčasnosti nevyužívanej na svoj účel. V bezprostrednom okolí je možná nadväznosť na prevádzku pohostinstva (terajší názov Casablanca) v rámci priestorov dvora, ktorá je v súčasnosti taktiež mimo prevádzky.
Obec Nitrianske Pravno je významnou obcou na severe okresu Prievidza, vzdialenej od okresného mesta 12 km, patrí do regiónu Horná Nitra, mikroregiónu Hornonitrie.

1.1 Geomorfologické pomery

Podľa regionálneho geomorfologického členenia SR (Mazúr, Lukniš, 1980) patrí posudzované územie a jeho širšie okolie do sústavy Alpsko-himalájskej, podsústavy Karpaty, provincie Západné Karpaty, subprovincie Vnútorné Západné Karpaty, oblasti Fatransko-tatranskej, celku Hornonitrianská kotlina a Strážovské vrchy, oddiel Malá Magura. Nitrianske Pravno leží v pravnianskom výbežku Hornonitrianskej kotliny na nive a náplavových kužeľoch Nitry.
Geomorfologicky patrí posudzované územie do vrásovo-blokovej fatranskotatranskej morfoštruktúry s negatívnymi morfoštruktúrami: priekopové prepadliny a morfoštruktúrne depresie kotlín.
Nadmorská výška v strede obce je 348 m n. m., v chotári 314-955 m n. m.

1.2 Horninové prostredie

Geologická stavba
Z geologického hľadiska je Hornonitrianska kotlina mladotreťohorná štruktúra obmedzená jadrovými pohoriami Strážovských vrchov a vulkanickými formáciami Vtáčnika. Mohutné horotvorné pochody sa odohrávali koncom mladších prvohôr - variské vrásnenie, ale i neskôr v priebehu druhohôr v dobe alpínskeho vrásnenia, ktoré doznelo koncom treťohôr. Na komplikovanej geologickej stavbe, ktorá podmienila bohatú členitosť územia, sa podieľajú prvohorné metamorfované a magmatické horniny, rôzne typy druhohorných usadenín, hlavne karbonátov, treťohorné sedimentárne aj vulkanické horniny - najmä andezity a ich pyroklastiká. Najmladšie sú štvrtohorné usadeniny: štrky, piesky, sutiny, sprašové hliny, travertíny a iné. Pravniansky výbežok kotliny je vcelku úzky s úzkou nivou Nitry. Dosť veľkú časť dna pokrývajú náplavové kužele, najmä veľkých potokov tečúcich sem z Malej Magury, ktoré odtisli rieku Nitru k východnému okraju kotliny. Staré pleistocénne kužele sú z časti pokryté sprašovými hlinami. Žulové jadro Malej Magury je plášťovite pokryté rulou a napokon obklopené horninami podtatranského vývinu. V území obce prevládajú kryštalické bridlice a granity. Zastúpené sú aj kremence - kyslé horniny, ktoré ovplyvňujú pôdnu reakciu, zvyšujú aciditu a tým aj zastúpenie kyslobytných elementov vo vegetácií. Jadro Žiaru je žulové, vrchol Vyšehrad (829 m) je z chočského dolomitu. Lúčanská Malá Fatra je z geologického hľadiska tvorená kryštalickým

jadrom, prikrytým mocnými vrstvami slieňov a slienitých vápencov spodnej kriedy, budujúcich mierne modulovaný reliéf, charakteristický takmer pre celý hrebeň, vrátane Reváňa. Odlišný charakter má Fačkovský Kľak, ktorého vrcholové bralo je troskou vápencodolomitického chočského príkrovu.

Geodynamické javy

V posudzovanom území prevládajú vysokoplastické jemnozrnné zeminy, ktoré neposkytujú vhodný substrát pre vznik výraznejších eróznych javov ani na strmších svahoch s pahorkatinným reliéfom.

Rozsiahle plošné rozšírenie vysokoplastických neogénnych ílov poskytuje vhodný substrát pre potenciálny vznik svahových deformácií - zosuvov, v posudzovanom území bolo zaznamenaných niekoľko zosuvných javov.

Seizmicita územia

V zmysle „Mapy seizmických oblastí" (STN 73 0036) sa lokalita nachádza v pásme, v ktorom maximálna intenzita seizmických otrasov nepresiahne hodnotu 6° MSK-64, a teda nie sú nutné protiseizmické opatrenia.

Radónové riziko

Podľa existujúcich podkladov (Mapy prírodnej rádioaktivity ŠGDÚŠ Bratislava) sa riešené územie nachádza v zóne stredného radónového rizika.

Ložiská nerastných surovín

V posudzovanom území sa nachádza výhradné ložisko tehliarskych surovín v dobývacom priestore Nitrianske Pravno a ložisko nevyhradených nerastov – stavebného kameňa vo Vyšehradnom. Záujmová lokalita nezasahuje do dobývacích ložísk ani ich ochranných pásiem.

Horninové typy Malej Magury nesú ložiská rúd zlata, olova a železa, ktoré boli ťažené v stredoveku a dodnes sa zachovali pozostatky ryžovísk v okolí Nitrianskeho Pravna, v Malinovej, Chvojnici, a v iných lokalitách.

1.3 Klimatické pomery

Posudzované územie patrí z hľadiska klimatogeografického typu do oblasti teplej, mierne vlhkého okrsku s chladnou zimou.

Základné klimatické charakteristiky posudzovaného územia:

Priemerná ročná teplota vzduchu	7-8 ºC
Priemerná sezónna teplota vzduchu – leto	14-15 ºC
Priemerná sezónna teplota vzduchu - zima	-2 - -1 ºC
Priemerný počet letných dní - s maximálnou teplotou vzduchu 25 °C a viac	40 - 50
Priemerný počet mrazových dní - počas ktorých bola minimálna teplota vzduchu nižšia než 0,0 °C	<100

Zrážky (1981-2010):

Priemerný ročný úhrn zrážok	701 - 800 mm
Priemerný počet zrážkových dní s úhrnom nad 10 mm	17 - 20
Počet epizód sucha podľa hodnôt PalmerovhoZ-indexu	20-25

Sneženie a snehová pokrývka (1981-2010):

Priemerný sezónny počet dní so snežením	31 - 40
Priemerný počet dní so snehovou pokrývkou	31 - 45

Vlhkosť vzduchu

Priemerná ročná relatívna vlhkosť vzduchu	75 – 77,5 %
Priemerný ročný počet dusných dní *	41 - 50
Priemerný ročný sýtostný doplnok**	3,6 – 4,0 hPa

*ak je na o 14 hodine miestneho času nameraný tlak vodnej pary s hodnotou 18,8 hPa a vyššou
** charakteristika možného výparu zo zemského povrchu – do 10 hPa mierna vysušovacia schopnosť vzduchu

Slnečný svit (1961-2010)

Priemerná ročná suma globálneho žiarenia	4000,1-4100 kW/m^2
Priemerná ročná suma doby trvania slnečného svitu	1700,1 - 1800hod

Tlak vzduchu a vietor (1961-2010)

Priemerný ročný tlak vzduchu redukovaný na hladinu mora	>1017,25 hPa
Priemerná ročná rýchlosť vetra	2-3 m/s

Hornonitrianska kotlina a priľahlé svahy okolitých pohorí patria do pásma stredne veterného. Prúdenie vzduchu je podmienené reliéfom kotliny, prevládajúci smer vetra je severovýchodný.

1.4 Voda

Povrchové vody

Širšie záujmové územie odvodňuje rieka Nitra, ktorá preteká posudzovaným územím v smere sever – juh. Rieka Nitra ako údolný tok odvodňuje širšiu predmetnú oblasť svojimi prítokmi Chvojnica a Tužina. Vodné toky v posudzovanom území sú ďalej doplnené o viaceré prítoky (Kravská, Pravniansky potok, Pravno, Vyšehradný potok a Solka). Režim odtoku z daného typu stredohorskej oblasti je dažďovosnehový. Najbližšou vodomernou stanicou toku Nitra k záujmovému územiu je Nitra – Nitrianske Pravno. Akumulácia nastáva v mesiacoch november – február, vysoké vodnosti sú v mesiacoch marec – máj.
Dotknutá lokalita navrhovanej činnosti je od rieky Nitra, pretekajúcej okrajom obce vzdialená cca 600 m východne. Rieka Tužinka preteká priamo obcou cca 250 m od záujmového územia. Z údajov SHMU je Q_{355} Tužinky 0,1 m^3/s.
V katastri obce sa nachádza Vodná nádrž Bôrik, vybudovaná v roku 2007.

Územie patrí do povodia rieky Nitry. Cez obec pretekajú vodné toky Nitra a Tužinka. Recipientom všetkých vôd v území je rieka Nitra, ktorá je znečisťovaná odpadovými vodami v sídle. Rieka Nitra je v profile nad Kľačnom, rkm 165,00 monitorovaná v rámci celoštátneho monitoringu.

Hydrologické poradie : 4-21-11-001

Riečny kilometer : 165,0

Tab. 1: Údaje o prietokoch v rieke Nitra

profil	$Q_{(355)}$ m^3.s^{-1}	$Q_{(270)}$ m^3.s^{-1}	$Q_{(A)}$ m^3.s^{-1}	$Q_{(1)}$ m^3.s^{-1}
Nitra nad Kľačnom	0,030	0,070	0,186	2,5

Vo vzdialenosti cca 250 m od záujmového územia preteká rieka Tužinka, ktorá je pravostranným prítokom rieky Nitra. Jej minimálny prietok (Q_{355}) dosahuje 0,105 m^3/s.

Podzemné vody

Kolektor podzemných vôd v záujmovom území tvoria kvartérne náplavy poriečnej nivy rieky Tužinka, ktoré sú charakterizované pomerne vysokým stupňom zvodnenia. Reprezentované sú piesčitými štrkmi, ktoré sú prekryté rôzne mocnou vrstvou povodňových ílovito-piesčitých hlín. Podzemná voda sa nachádza v priemernej hĺbke 3-4 m pod terénom. Priepustnosť štrkov dosahuje hodnoty rádu koeficienta filtrácie k_f 1.10^{-4} m/s.

Neogénne podložie vo vývoji ílov možno hodnotiť ako hydrogeologický izolátor. Kolektormi neogénu sú vrstvy štrkov a pieskov. Tieto sú napájané prostredníctvom vrchnej kvartérnej vrstvy.

Režim podzemných vôd je ovplyvňovaný vodnými tokmi pretekajúcimi územím, s ktorými sú podzemné vody v hydraulickej spojitosti. Kolísanie hladiny podzemnej vody ovplyvňujú klimatické pomery a hydrologické stavy tokov. Generálny smer prúdenia podzemných vôd je SSZ-JJV.

Minerálne a termálne vody

Minerálne a termálne vody v Hornonitrianskom regióne sa prostredníctvom malomagurského zlomu dostávajú do bojnickej vysokej kryhy a systémom zlomov v paleogénnom súvrství vyvierajú sa dostávajú na povrch. Najbližšia oblasť výskytu minerálnych vôd sú Bojnice, vzdialené od posudzovaného územia cca 12 km.

V Bojniciach sú zachytené a využívané prírodné liečivé minerálne a termálne pramene vodys teplotou od 24 do 46°C. Sú to zemité vody so zvýšeným obsahom síranov. Mineralizácia kolíše od 531 mg.l-1 do 747 mg.l-1. Obsah voľného CO_2 sa pohybuje v rozmedzí od 130 mg.l-1 do 288 mg.l-1. Pramene vyvierajú zo stredno - vrchnoeocénnych sedimentov a pochádzajú z mezozoických karbonatických hornín.

Vodohospodársky chránené územia

Dotknuté územie nie je súčasťou žiadneho vodohospodársky chráneného územia alebo pásma hygienickej ochrany vodného zdroja v zmysle zákona NR SR č. 364/2004 Z.z. o vodách (vyhl. 341/2010 Z.z.).

V katastrálnom území dotknutej obce sa nachádzajú vodné zdroje:

– v časti Vyšehradné: prameň Vyšehradné a prameň OSP, so samostatným ochranným pásmom I. stupňa a spoločným ochranným pásmom II.stupňa,

- v časti Solka sa nachádza vodný zdroj, s vyhláseným ochranným pásmom I. a II. Stupňa. ktorého ochranné pásma ležia v katastri obce.

Vodné toky Nitra, Chvojnica a Tužina sú vodohospodársky významné toky v zmysle vyhlášky č. 211/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných tokov a vodárenských tokov. Ako chránený vodárensky tok nie je zaradený žiadny tok z riešeného územia.

V zmysle nariadenia vlády SR č. 617/2004 Z.z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti sú vodné útvary povrchových vôd pretekajúce územím klasifikované ako citlivé oblasti.

1.5 Pôda

Najväčšiu časť katastrálneho územia obce Nitrianske Pravno tvorí poľnohospodárska a lesná pôda. Zastavané plochy a nádvoria sa nachádzajú hlavne v intraviláne. Rozsah poľnohospodárskej pôdy je cca 48% plochy územia obce, ktorá je tvorená najmä

trvalými trávnatými porastami a ornou pôdou, lesné pozemky zaberajú cca 44% plochy územia katastra.
Zastúpené sú prevažne hnedé pôdy kyslé, na stredneťažkých až ľahkých zvetralinách rôznych foriem. V menšej miere illimerizované pôdy, niekde až glejené, sprievodne pseudogleje na sprašových hlinách, lokálne hnedé pôdy na kvartérnych a terciérnych skeletnatých sedimentoch. Ornica je hlinitá, stredne hlboká, podorničie ílovito – hlinité s miernym obsahom skeletovitosti. Pôda v posudzovanom území podlieha prirodzenej mechanickej degradácii vplyvom zrážok a sklonu terénu, ktorá sa prejavuje odnosom pôdy dažďovou vodou najmä pri nedostatočnom vegetačnom kryte vyšších sklonov územia. Znečistenie ovzdušia Hornonitrianského regiónu, v spolupôsobení so zrážkami (kyslé dažde) prispievajú k chemickej degradácii pôdy.

1.6 Biota

Flóra a vegetácia
Širšie územie sa nachádza podľa fytogeografického členenia Slovenska (Futák, 1980) na rozhraní oblasti západokarpatskej flóry obvodu predkarpatskej flóry, okresu Strážovské vrchy.
Vegetácia Horného Ponitria je charakteristická rozšírením fytogeografických prvkov teplomilných a suchomilných druhov panónskych, premiešaných s karpatskými podhorskými až horskými druhmi. Pravniansky výbežok kotliny sa začleňuje do okrajovej zóny mezofilných dúbrav, ktoré prechádzajú do bučín až jedľobučín prevládajúcich v pohorí Malej Magury, ktorým lepšie vyhovuje acídny pôdny substrát.
Nezalesnené bralá (Kľak) a skalné stupne poskytujú priaznivé podmienky litofytnej vegetácií. V údoliach, v blízkosti tokov na vlhkých a podmáčaných miestach sa vyvinuli významné vlhkomilné a mokraďové rastlinné a živočíšne spoločenstvá.
Vplyvom zástavby a obhospodarovania pôdy je súčasný stav vegetácie oproti potenciálnej vegetácii na území obce výrazne pozmenený. Pôvodná vegetácia bola z rôznych dôvodov odstránená a nahradená sekundárnymi spoločenstvami – verejnou zeleňou, ktorá je tvorená plochami zelene pri občianskej vybavenosti, zeleňou cintorína, zeleňou pri sakrálnych stavbách, športoviskách, v školských areáloch, v medziblokoch obytnej výstavby a rozptýlenou nelesnou drevinnou vegetáciou, ďalej líniovou zeleňou pri komunikáciách a sprievodnou zeleňou vodných tokov, zeleňou záhrad zväčša pri rodinných domoch, ktoré sú využívané na pestovanie zeleniny a ovocných stromov.
Priamo v dotknutej lokalite je vegetácia zastúpená najmä verejnou zeleňou, nakoľko sa navrhovaná činnosť plánuje umiestniť v objekte na zadnom dvore domu na centrálnom námestí obce, kde sa v blízkosti nachádza obecná oddychová zóna - miestny park s lavičkami, detským ihriskom, sakrálnymi pamiatkami (sochami), zeleňou okolia farského kostola, záhradami okolitých rodinných domov, líniovou zeleňou popri ceste. Existujúca zeleň priľahlého pozemku k objektu navrhovanej činnosti, ktorý nie je využívaný je taktiež neudržiavaná, prevažuje trávnatý porast s rizikom šírenia burín, a 2 vzrastlé stromy.

Fauna
Podľa členenia územia Slovenska na živočíšne regióny (Čepelák in Atlas SSR 1980) patrí riešené územie do provincie Karpaty, oblasti Západné Karpaty, obvodu vnútorného, okrsku západného a južného.
Zo zoogeografického hľadiska fauna riešeného územia prináleží do euro-sibírskej podoblasti palearktickej oblasti. Živočíšne spoločenstvá majú charakter západokarpatskej podhorskej a horskej fauny. V širšom riešenom území sa uplatňujú

druhy od nížinných až po horské druhy, od prvkov chladnomilných až po výrazne teplomilné druhy.
Zloženie fauny bezprostredne riešeného územia je výsledkom pôsobenia a zásahov človeka – urbanizácie. Pôvodné druhy fauny boli vytlačené za hranice zastavaného územia. Vzhľadom na konfiguráciu terénu, v kontexte s lokálnymi podmienkami sa v území uplatňujú zoocenózy:

- dopravných koridorov,
- nelesnej stromovej a krovinnej vegetácie,
- ľudských sídel a polyfunkčných objektov (rodinné domy, záhrady, parkové úpravy).

Faunu riešeného územia tvoria prevažne kozmopolitné synantropné druhy viazané na biotopy ľudských sídiel a priestorov určených pre služby, obchody, predovšetkým lastovička obyčajná - Hirundo rustica, belorítka obyčajná - Delichon urbica, trasochvost biely - Motacilla alba, žltochvost domový - Phoenicurus ochruros, drozd čierny - Turdus merula, vrabec domový - Passer domesticus, jež východoeurópsky - Erinaceus concolor, krt obyčajný - Talpa europaea, podkovár malý - Rhinolophus hipposideros, netopier obyčajný -Myotis myotis, myš domová - Mus musculus, potkan obyčajný - Rattus norvegicus a rôzne druhy hmyzu.

1.7 Chránené územia

Územná ochrana prírody
Posudzovaná lokalita sa nachádza v zastavanom území mesta, v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ktorý zaraďuje celé územie Slovenskej republiky do piatich stupňov ochrany, je priamo v dotknutej lokalite platný prvý stupeň ochrany, t.j. pre toto územie nie je osobitná ochrana prírody a krajiny. Priamo v dotknutej lokalite nie je dokumentovaný výskyt chránených druhov rastlín ani živočíchov.
Katastrálne územie Nitrianske Pravno nezasahuje do žiadneho veľkoplošného ani maloplošného chráneného územia.
Z národnej sústavy veľkoplošných chránených území sa najbližšie k posudzovanému územiu nachádza Chránená krajinná oblasť Strážovské vrchy cca 8 km severozápadne.
Maloplošné chránené územia v okolí: najbližším je NPR Vyšehrad, v k.ú. Vyšehradné, časti obce Nitrianske Pravno, vo vzdialenosti cca 4 km východne.
Na území obce sa nachádza niekoľko mokradí lokálneho významu, najmä potoky s brehovými porastami: Vodná mláka Bôrik s jelšovým lesíkom, Hliník, Mestská lúka - významná mokraď pre hniezdenie spevavého vtáctva.
V posudzovanom území, ani v najbližšom okolí sa nenachádzajú chránené stromy.
Do katastra obce nezasahuje chránené územie sústavy NATURA 2000 (územie európskeho významu a chránené vtáčie územie). Najbližším územím patriacim do sústavy NATURA 2000 je CHVÚ Strážovské vrchy vo vzdialenosti cca 8 km severozápadne.

2 KRAJINA , KRAJINNÝ OBRAZ, STABILITA, OCHRANA, SCENÉRIA

2.1 Štruktúra krajiny a využitie územia

Obec Nitrianske Pravno je historickým sídelným útvarom ktorého rozvoj bol podmienený banskou činnosťou objavom zlata v okolí. Neskoršie po kríze baníctva sa vyvíjala ako obec vidieckeho charakteru s rozvojom poľnohospodárstva a v súčasnosti

sa postupne mení vidiecky charakter obce na strediskovú obec so znakmi mestského charakteru. Súčasťou obce sú časti Vyšehradné a Solka. Z hľadiska medzisídelných väzieb sú najvýraznejšie väzby na mestá Prievidza, zároveň je významnou križovatkou na spojnici so Žilinou a Turcom.
V zástavbe prevažuje funkcia bývania, drobnej výroby, a turizmu. Územie je urbanizované, obklopené poľnohospodárskou a lesnou krajinou. Prvky prírodnej krajiny kompaktného charakteru nastupujú až za hranicami intravilánu obce. Nadmorská výška v strede obce je 348 m n. m., v chotári 314-955 m n. m. V scenérii dominuje panoráma Strážovských vrchov s kompaktným lesným porastom. Reliéf je pomerne členitý a vytvára morfologicky výrazné stráne. Realizovaním predmetného zámeru nedôjde k narušeniu scenérického vnímania krajiny.
Posudzovaný areál sa nachádza v existujúcom objekte bývalého skladu a výroby polotovarov v zastavanom území obce, v súčasnosti nevyužívanom. Objekt je umiestnený v dvore stavieb, ktoré tvoria čelo centra námestia. Scenériu lokality záujmového územia ďalej dotvárajú prvky miestnej dopravnej infraštruktúry a urbanizácie, zastúpenej v prevažnej miere občianskou vybavenosťou – obecný úrad, reštaurácie, pohostinstvá, cukráreň, obchodné prevádzky, prevádzky služieb, ale aj kostol, v menšej miere rodinnými domami, resp. bytovými domami.

2.2 Prvky územného systému ekologickej stability

Priamo v riešenom území sa nevyskytujú biotopy flóry a fauny významné z hľadiska zachovania biotickej, habitatovej a krajinnej diverzity a heterogenity. Cca 300 m od Tužinky východným smerom preteká rieka Nitra, ktorá je zaradená do regionálneho biokoridoru. Vzhľadom na pôvodnosť potoka Tužinka možno aj tento tok považovať za lokálny biokoridor.

3 OBYVATEĽSTVO, JEHO AKTIVITY, INFRAŠTRUKTÚRA A KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA

Obyvateľstvo
Obec Nitrianske Pravno je významnou strediskovou obcou okresu Prievidza s vybudovanou základnou infraštruktúrou, zabezpečením starostlivosti o svojich obyvateľov, s postačujúcou sieťou obchodu a služieb, svojou polohou v dostupnosti prírodných pamiatok, ale aj spojením s dôležitými centrami v susedných regiónoch vytvára pre obyvateľov ponuku plnohodnotného miesta pre život.
Vývoj počtu obyvateľov je z dlhodobého hľadiska (od r. 1970) pozitívny aj v ukazovateli prírastku obyvateľstva aj v ukazovateli štruktúry obyvateľstva, na rozdiel od celoslovenského priemeru, kde je zaznamenávaný úbytok obyvateľov a starnutie populácie. Aktuálny počet obyvateľov obce k k 1.1.2017 je 3236.
Úmrtnosť obyvateľstva vykazuje v posledných rokoch podobne ako na celom Slovensku, relatívnu stabilitu. Rozhodujúcimi faktormi, ktoré ju ovplyvňujú, sú veková štruktúra obyvateľstva, stravovacie návyky, celkový životný štýl.
V štruktúre osídlenia patrí obec Nitrianske Pravno medzi sídla s funkciou lokálneho významu s plnením niektorých subregionálnych funkcií.

Zamestnanosť

Podmienky zamestnanosti obyvateľov obce vytvárajú okrem samotnej obce aj väčšie mestá v okolí, najmä Prievidza a Bojnice, a vzhľadom na dopravnú dostupnosť aj región Turca, alebo Žiliny, prípadne v menších obciach predovšetkým v poľnohospodárstve, lesníctve a službách.
Podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva je približne 40%. Nezamestnanosť v okrese Prievidza je ovplyvnená viacerými faktormi, napr. úzkou špecializáciou pracovnej sily, súvisiacej s banským priemyslom a jeho aktuálnym trendom utlmovania. Možnosti kompenzácie problémov nezamestnanosti predstavuje rýchlo rozvíjajúci sa terciálny sektor, súčasťou ktorého je doprava, spoje, služby a obchod.
Aktuálna miera evidovanej nezamestnanosti okresu Prievidza je 6,44% (apríl 2017).

Priemysel a služby
V okrese Prievidza je nosný hlavne energetický, banský, chemický a strojársky priemysel situovaný v Prievidzi, Novákoch a Handlovej. V blízkom okolí obce sa ďalej nachádzajú významné priemyselné prevádzky výroby plastových okien a strojárskej výroby v Pravenci. Priamo v dotknutej obci je priemysel zastúpený tehliarskou výrobou, drobnou textilnou výrobou, potravinárskou výrobou a menšími výrobnými prevádzkami.

Poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo
Prevažná časť poľnohospodárskej pôdy v katastri obce je využívaná ako trvalé trávne porasty. Na území obce pôsobia dva poľnohospodárske subjekty so samostatnými dvormi. Živočíšna poľnohospodárska výroba je orientovaná na chov ošípaných, chov dojníc a ostatného hovädzieho dobytka.
Lesný fond tvorí približne 43% plochy katastrálneho územia, pričom väčšina má funkciu hospodársku. Doplnkovou funkciou je lov, prípadne chov poľovnej zveri, ktorý má trend využitia v rámci turizmu a cestovného ruchu ako atraktívna forma športu.

INFRAŠTRUKTÚRA

Doprava
Centrom obce Nitrianske Pravno prechádza významná vnútroštátna cestná komunikácia, cesta I. triedy I/64, ktorá spája severné a južné regióny Slovenska (Žilina – Rajec – Prievidza – Nitra – Nové Zámky - Komárno). S regiónom Turca je obec dopravne napojená cestou II. tiedy II/519 (cez obce Jasenovo, Slovenské Pravno, Príbovce). Cestami III. triedy, ktoré sa napájajú na tieto dve hlavné komunikácie je zabezpečená dobrá dopravná dostupnosť Nitrianskeho Pravna a okolitých obcí individuálnou dopravou. Verejnou autobusovou dopravou je obec dostupná prostredníctvom prímestskej aj diaľkovej siete. Na území okresu Prievidza sa nenachádza diaľničná ani rýchlostná cestná sieť. Na druhej strane je v súvislosti s dopravou citeľný nárast intenzity dopravy, ktorý je všeobecným trendom a súvisí so zvyšujúcim sa podielom individuálnej dopravy, ku ktorému prispelo aj utlmovanie možností železničnej dopravy v posudzovanom území.
Existujúca železničná jednokoľajová trať – spojnica s okresným mestom Prievidza je v súčasnosti mimo prevádzky. V rámci okresu je najbližšie dostupné železničné spojenie z Prievidze smerom na juh, trať Prievidza – Nové Zámky, smerom na sever trať Prievidza – Horná Štubňa.

Najbližšie letisko so štatútom medzinárodného letiska sa nachádza v okresnom meste, ktoré je využívané na účely leteckej turistiky, obchodných ciest, výsadkové lety a podobne. Na poľnohospodárske účely je využívané letisko v susednej obci Tužina, ktorého ochranné pásmo tvorí aj časť katastrálneho územia obce Nitrianske Pravno na severe.
Cyklistické trasy v okolí majú funkciu rekreačnú, v súčasnom období nie je vybudovaná cyklotrasa, ktorá by plnila funkciu spojenia so širším regiónom, cyklisti využívajú miestne komunikácie a krajnice ciest.

Zásobovanie teplom a elektrickou energiou
Teplo pre bytové domy, rodinné domy, drobné výrobné prevádzky je v obci zabezpečené decentralizovaným spôsobom, prevažne spaľovaním palív. V obci je vybudovaná plynovodná sieť.
Zdrojom elektrickej energie v okrese Prievidza je tepelná elektráreň v Zemianskych Kostoľanoch (ENO). Územie obce je zásobované elektrickou energiou zo vzdušných vedení elektrickej energie, prechádzajúcich územím obce prostredníctvom intravilánových 22 kV vzdušných aj káblových liniek ústiacich do jednotlivých distribučných trafostaníc 22/0,4 kV, situovaných v miestach príslušného odberu. Trasy vysokého napätia, ani ich ochranné pásmo nezasahujú do posudzovanej lokality, ani inak neobmedzujú celkový rozvoj dotknutého územia.

Vodné hospodárstvo
Verejný vodovod vybudovaný obci Nitrianske Pravno a v častiach Solka a Vyšehradné je zásobovaný pitnou vodou zo severnej vetvy skupinového vodovodu Prievidza, ktorý popri zdrojoch v okrese Prievidza s výdatnosťou 145 l.s-1 využíva aj zdroje mimo okresu, z povodia Turca (45 l.s -1 zdroje podzemnej vody v Polerieke a 200 l.s -1 odbermi povrchovej vody z VN Turček), v správe Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti a.s. B. Bystrica, závod Prievidza.
Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd na území obce je v súčasnosti riešené individuálne, prevažne vlastnými septikmi, resp. žumpami, ktorých technický stav a prevádzka je nevyhovujúca a spôsobuje znečisťovanie podzemných vôd, čiastočne vlastnými domovými čistiarňami odpadových vôd s rôznym spôsobom vypúšťania podľa technických a priestorových možností. Vybudovanie kanalizácie v obci je v štádiu prípravy a realizácie.

Odpadové hospodárstvo
Obec má v zmysle zákona č. 79/2015 Z.z. o odpadoch zabezpečený spôsob zberu a zneškodňovania odpadov, vrátane zhodnocovania odpadov. Obyvatelia majú možnosť zbaviť sa akéhokoľvek druhu odpadu v súlade so zákonom o odpadoch, jeho odovzdaním v pracovných dňoch v obecnej prevádzke separovaného zberu v areáli HUPRO haly, mimo zastavaného územia obce: papier, vrátane kartónov a lepenky, sklo, kovový odpad, použitý textil, veľkoobjemový odpad - starý drevený nábytok, matrace, sedačky, postele,..., elektroodpad, použité jedlé oleje, odpad, ktorý sa spracováva uložením na skládke tuhého komunálneho odpadu. Odpad, ktorý nie je možné zhodnotiť a zmesový komunálny odpad je zneškodňovaný na skládke komunálneho odpadu v časti Vyšehradné, ktorá je vo vlastníctve Združenia obcí Hornonitrie. Okrem možnosti odovzdania odpadu na zbernom dvore obec zabezpečuje pravidelný zber papiera, plastov, textilu vrecovým systémom, skla kontajnerovým systémom, veľkoobjemového odpadu odvozom spred domu, použitých olejov na určenom mieste v obci.

Rekreácia a cestovný ruch

Poloha mesta, obklopeného pohoriami Strážovské vrchy, Vtáčnik, Žiar, neďalekých Kremnických vrchov a Malej Fatry predstavuje potenciál pre rozvoj cestovného ruchu v oblasti:

- pešej turistiky - množstvo značkovaných aj neznačkovaných turistických chodníkov,
- poľovníctva a hubárstva,
- chalupárčenia,
- cykloturistiky – Pravnianska radiála nadväzuje na radiály v rámci celého mikroregiónu i širšieho regiónu hornej Nitry,
- letnej rekreácie spojenej s kúpaním – blízkosť kúpeľného mesta Bojníc a ďalších rekreačných stredísk,
- zimnej rekreácie – možnosť lyžovania vo Vyšehradnom a vo Fačkovskom sedle,
- zaujímavou lokalitou sú tzv. kamenné polia v Robotách, ktoré sú trvalým svedectvom ťažby zlata v minulosti.

KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY ÚZEMIA A ARCHEOLOGICKÉ LOKALITY ÚZEMIA

O bohatej histórii podhorskej obce Nitrianske Pravno svedčia mnohé zachovalé kultúrno-historické pamiatky:

- hradisko na Vyšehrade so stopami osídlenia od bronzovej, cez veľkomoravskú dobu až po 15. storočie,
- centrum obce - rozsiahle štvorcové námestie, ktorý dodáva obci aj v súčasnosti výzor mesta,
- stará radnica, charakteristická stavba námestia, pôvodná budova pochádzala z 1. polovice 17. storočia,
- ďalšie zachovalé objekty na námestí - kúrie Husárovcov a Pálfyovcov,
- rímsko-katolícky farský kostol, pôvodne kamenný gotický kostol bol po zničení prestavaný v 19. storočí v neogotickom slohu,
- sochárska výzdoba námestia - socha sv. Jána Nepomuckého z roku 1740 v klasicistickom štýle, sediaca socha Krista – kráľa, ktorá je zároveň pomníkom padlých v prvej svetovej vojne a pomníkom protifašistických bojovníkov a účastníkov Slovenského národného povstania,
- Kalvársky kopec s 2 kostolmi, 3 kaplnkami a 14 riadnych a 8 doplnkových štácií.

Existujúci objekt navrhovanej činnosti sa nachádza v blízkosti historického centra obce v pamiatkovej zóne mestskej pamiatkovej rezervácie, situovaný je v časti zadných dvorov objektov námestia.

Najbližšou archeologickou lokalitou v okolí Nitrianskeho Pravna je hradisko Vyšehrad.

4 SÚČASNÝ STAV KVALITY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VRÁTANE ZDRAVIA

4.1 Ovzdušie

Súčasný stav ovzdušia v bezprostrednom okolí dotknutého územia je ovplyvnený predovšetkým malými zdrojmi znečisťovania ovzdušia – lokálne kúreniská, strednými zdrojmi znečisťovania ovzdušia, prevádzkovanými v obci, automobilovou dopravou, klimatickými a rozptylovými podmienkami územia a prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov v rámci regiónu – okresu Prievidza. Ovzdušie okresu je mimoriadne zaťaženou

zložkou životného prostredia regiónu Hornej Nitry. Najväčší podiel na znečistení pochádza z technológií pri výrobe tepla, elektrickej energie a výrobe chemických látok. Vývoj množstva emisií má klesajúcu tendenciu. Na zlepšenie podmienok mala pozitívny vplyv najmä plynofikácia. Emisie z výrobných zariadení klesajú aj z dôvodov poklesu výroby a spotreby energií. Emisie SO_2 poklesli zavedením odsírovania vo veľkých energetických zdrojoch, emisie dusíka NOx vykazujú mierny pokles, ktorý sa spomalil so zvyšovaním spotreby zemného plynu.
Naopak so zvyšovaním dopravy rastú lokálne v okolí najzaťaženejších komunikácií emisie z dopravy a prašnosť z dopravných komunikácií a spevnených verejných priestranstiev.
Množstvo emisií základných znečisťujúcich látok v tonách zo stredných a veľkých stacionárnych zdrojov znečistenia ovzdušia v okrese Prievidza v tonách sú uvedené v tab.1:

Tab.2: Údaje o vybraných ZL v okrese Prievidza za roky 2009-2015 v tonách /Zdroj: NEIS/

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
TZL	674,793	521,151	591,128	560,013	544,098	534,539	744,261
SO_2	32 487,8	36 493,3	39 593,2	33 395,8	31 045,9	24 728,95	46 791,46
NO_x	3 984,14	3 681,11	4 369,8	3 669,4	3 401,642	3 409,74	3 958,08
CO	763,612	823,77	890,330	807,134	840,283	771,297	754,083
TOC	196,527	197,277	202,475	200,782	172,422	160,636	164,969

Okres Prievidza spadá do oblasti riadenia kvality ovzdušia pre PM_{10} a $S0_2$ vymedzenej v zóne Trenčiansky kraj. Znečistenie ovzdušia sa najbližšie monitoruje v Prievidzi.

4.2 Hluk

Najvážnejším zdrojom zvýšenej hlučnosti na území obce je doprava. Najväčšie zaťaženie spôsobuje líniový hluk dopravy najmä na ceste I. triedy, ktorý zaťažuje zastavané územia v jej bezprostrednej blízkosti a dochádza k prekračovaniu hodnôt najvyššej prípustnej hladiny hluku.

4.3 Povrchové a podzemné vody

Povrchové vody
Kvalitu povrchových vôd v posudzovanom území nepriaznivo ovplyvňuje najmä poľnohospodárska činnosť – splachy používaných chemických látok z pôdy a znečisťovanie splaškovými odpadovými vodami obyvateľstva, ku ktorému dochádza v území bez vybudovanej kanalizácie.
V rámci monitorovania kvality povrchových vôd podľa NV SR č. 269/2010 Z.z. sa sleduje kvalita vody v odbernom mieste pred vstupom do posudzovaného územia v Kľačne, kde kvalita vody nevyhovuje v parametri pH, v najbližšom monitorovanom mieste rieky Nitra pri výstupe z posudzovaného územia – Nedožery, prekračuje kvalitatívne parametre v hydrobiologických a mikrobiologických ukazovateľoch. Potok Tužinka, ktorý preteká obcou nie je trvalo monitorovaný, občasné údaje o kvalite vody sú získané z SHMU pri povoľovaní stavieb súvisiacich s vypúšťaním odpadových vôd. Uvádzame údaje získané pri povoľovaní ČOV odvádzajúcej OV z meštiackeho domu 10 a priľahlého objektu (súčasný objekt pre pivovar) a z roku 2005:

Tab.3: Údaje o kvalite vody v toku Tužinka (Zdroj:SHMU)

Ukazovateľ	Jednotka	9.6.1992	20.7.2005
$BSK_{5=}$	$mg.l^{-1}$	2,8	1,1
$CHSK_{Mn}$	$mg.l^{-1}$	4,6	4,3
NL	$mg.l^{-1}$	-	38
Amónne ióny	$mg.l^{-1}$	0,4	0,19

Podzemné vody

Kvalita podzemných vôd súvisí aj so stupňom znečistenia vôd povrchových. Znečistenie podzemných vôd sa viaže predovšetkým na kvartérne sedimenty a sleduje sa v útvare podzemných vôd v kvartérnych horninách (Prievidza – Necpaly) a v útvaroch podzemných vôd v predkvartérnych horninách (Fačkov, Dlžín), ktoré vykazuje nadlimitné hodnoty ukazovateľov: katióny železa, amóniové katióny a arzén.

4.4 Rastlinstvo a živočíšstvo

Biotické prostredie dotknutého územia je silne pretvorené, s prevahou urbánnych ekosystémov, ktoré podmieňuje nízku biodiverzitu a ekologickú významnosť územia a poskytuje málo vhodné životné podmienky pre živočíšstvo. Rozmiestnenie a migráciu živočíchov negatívne ovplyvňujú technické prvky - cesty, trasy elektrických vedení, prítomnosť sídiel.
Vyššiu biodiverzitu a významnosť má okolie vodných tokov a verejná zeleň.

4.5 Pôda

Hlavnými negatívnymi faktormi, ktoré spôsobujú poškodenie pôdy a ovplyvňujú poľnohospodársku výrobu a environmentálne funkcie pôdy sú z hľadiska intenzívnej antropogénnej činnosti zhutňovanie, neuvážené rekultivácie pôd, najmä odvodňovanie, nadmerná chemizácia, divoké skládky. Veterná a vodná erózia nie je závažným negatívnym faktorom v posudzovanom území. Vplyvom znečisteného ovzdušia dochádza k acidifikácii pôd a kontaminácii toxickými prvkami, ktoré sa akumulujú v pôde, najvýraznejší problém predstavuje kontaminácia arzénom.

4.6 Zdravotný stav obyvateľstva a celková kvalita životného prostredia pre človeka

Zdravotný stav obyvateľstva je výsledkom pôsobenia viacerých faktorov - ekonomická a sociálna situácia, výživové návyky, životný štýl, úroveň zdravotníckej starostlivosti, ako aj životné prostredie. Vplyv znečisteného prostredia na zdravie ľudí je doteraz len málo preskúmaný, môže však ovplyvniť niektoré ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva:

- stredná dĺžka života pri narodení
- celková úmrtnosť (mortalita)
- dojčenská a novorodenecká (perinatálna) úmrtnosť
- počet rizikových tehotenstiev a počet narodených s vrodenými vadami
- štruktúra príčin smrti
- počet alergických, kardiovaskulárnych a onkologických ochorení

Po roku 1991 bol zaznamenaný pokles celkovej úmrtnosti, čo sa prejavilo v predĺžení strednej dĺžky života pri narodení., zároveň pre demografický vývoj v SR je charakteristický dlhodobý pokles pôrodnosti aj v oblastiach s doteraz priaznivou

natalitou. Údaje o zdravotnom stave obyvateľstva sú k dispozícii sumárne za okres v zdravotníckych ročenkách a štatistických publikáciách. Okres Prievidza patrí k oblastiam Slovenska s nižšou úmrtnosťou obyvateľstva, v porovnaním s priemerom SR aj voči priemeru kraja, napriek skutočnosti, že patrí medzi územia s najviac narušeným životným prostredím. Príčiny úmrtnosti v okrese Prievidza sú porovnateľné s celoslovenskými údajmi, medzi najčastejšie sa vyskytujúce príčiny úmrtia patria choroby obehovej sústavy, nádorové ochorenia, choroby dýchacej sústavy a choroby tráviacej sústavy, iné vonkajšie príčiny.